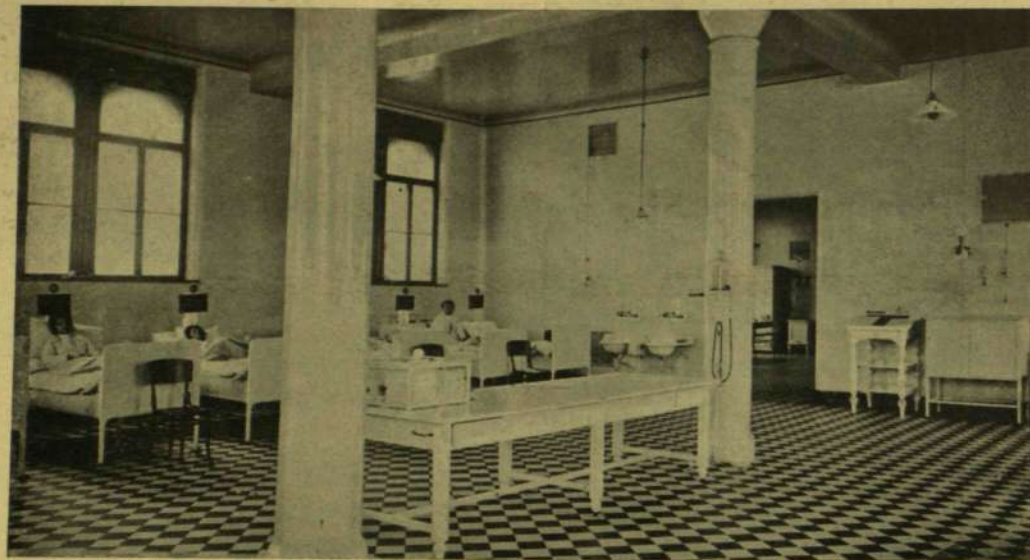

KÓRTEREM.

Marietta világos kis ebédlő szobájában volt, melynek ablaka a virágos kertre nyílt. Vacsorára terített s minden tányért, evőeszközt, poharat, esészét oly gondos és pontosan állították a helyére, mintha valami mérnök előre kiraj-

mindannyiszor levessem a ruhámat és másikat vegyek fel, valahányszor rá akarok gyújtani, az talán mégis kissé bajos dolog.

— Persze, sokkal könnyebb volna felhagyni a pipázással.

felhagyni azzal, a mihez egész életünkben hozzászoktunk.

— Azt reméltem — felelt Himes asszony — magad is érezni fogod, hogy így nem vagy arra való, hogy tisztességes emberek szeme elé kerülj s hogy elmegy és végre is keressz annyi pénzt, a mennyiből ruhát vehetsz magadnak. Mivel azonban erre, úgy látszik, nem vagy hajlandó, azért határoztam el, hogy ezt az ajánlatot teszem neked. Azt azonban be kell látnod, hogy nem engedhetem, hogy Himes úr ruháiban pipálj.

Aszaf elgondolkodva állt, a fejszéje fokát a földre nyugtatva, olyan helyzetben, a mely jól illett hozzá. Kissé zavarban volt. Marietta ajánlata ellentétben látszott lenni azzal, a melyet az előbb ő tett Rooper Tamásnak. A dolgok állapota olyanra fordult, a mely a leggondosabb megfontolást kívánta meg.

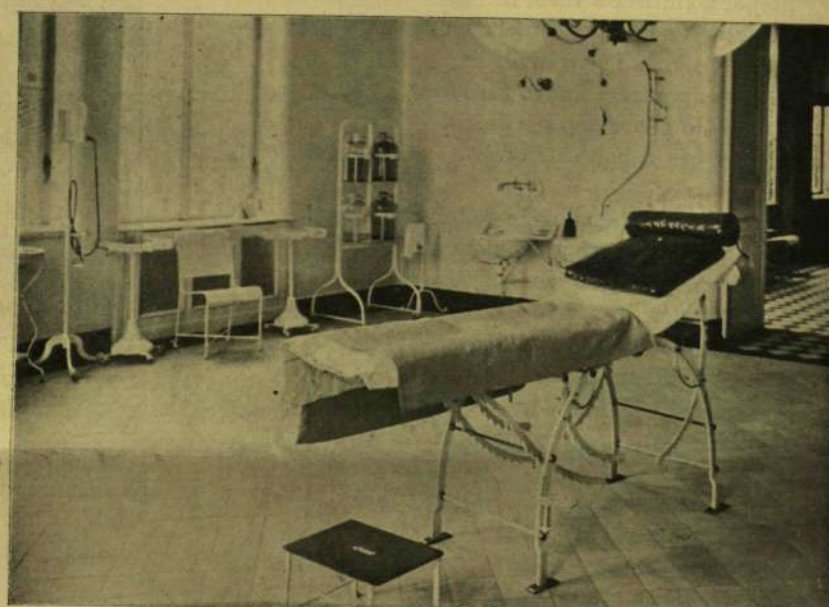
— Intézkedtem valami ruha végett — mondta aztán — mert nagyon jól tudom, hogy szükségem van rá, de még nem tudom, hogy fog sikerülni a dolog.

— Remélem, Aszaf — mondta Marietta gyorsan, — hogy nem akarsz adósságot csinálni a ruháért. Dolgozni pedig tudom, nem dolgoztál, hogy pénzt keress. Hát micsoda intézkedést tettél?

— Ez az én magánügyem, — mondta Aszaf — de adósságról szó sincs. Egészen rendes, tiszta

JÁRÓ BETEGEK VÁRÓTERME.

AMBULÁNS MŰTŐ-TEREM.

zolta volna a tervet az asztalkendőn, hogy minek hol kell állania.

A mint befejezte munkáját, egy-egy széket téve az ebédlő asztal mindegyik oldalához, annak a gondolat-sornak az eredményeként, mely az utóbbi fél óra alatt elfoglalta, békés mosoly ült arcára. Keresztül ment a konyhán, megnézte, kezd-e már forni a teás kannában a víz, aztán a ház hátsó ajtajához ment, ahhoz a színhöz, mely előtt a fivére fát vágott.

— Aszaf — mondotta Himes asszony — ha egy öltözet jó ruhát adnék neked, megígérnéd, hogy nem fogsz pipázni, a míg rajtad van?

A fivére elképedve bámult rá:

— Ruhát! — kiáltotta.

— A boldogult férjem körülbelül akkora volt, mint te — mondotta Himes asszony. — Sok ruha maradt utána, melynek legnagyobb része még egészen jó s gondosan el van téve, úgy hogy biztos vagyok benne, hogy egyetlen molyrágás sincs bennük. Sokszor gondoltam már rá, hogy adnék neked ezekből a ruhákból, Aszaf, de káromlás volna, ha olyan magára vigyázó és tiszta embernek a ruháit bebüdösítenék dohányfüsttel, melyet ő annyira utált. Most azonban olyan toprongyos vagy már, hogy nem bírom ki tovább. Egyet azonban nem akarok se az, hogy Himes ruhái dohány-szagúakká legyenek, mint a tiéd, még pedig nem csak a te dohányodtól, hanem Rooper úrétól is.

— Azt hiszem — felelt Aszaf, — hogy nincs egészen igazad ebben. Rooper Tamás soha se szí mást, mint a legfinomabb és legillatosabb dohányt. Azt hiszem, hogy ha megszokná a szagát, te is kellemesnek találnád. De hogy én

A II. SZÁMÚ SEBÉSZETI KLINIKA ÚJ ÉPÜLETE.

AZ ÚJ EGYETEMI SEBÉSZETI KLINIKA BUDAPESTEN.

POLO-JÁTÉK BUDAPESTEN. — Képek a Népliget mögötti polo-térrel.

— Attól félek, Aszaf, — mondta a nővére — hogy ha előbb el kell végezned a munkát, sohasem kapod meg a ruhát. Így hát jobb lenne az én ajánlatomnál maradni.

Aszaf nagyon komolyan gondolkodva is esett nővére ajánlatán. Ha valamiképp két rend ruhára tehetne szert, akkor büszkén vallhatná, hogy olyan feje van, a melyet érdemes viselni.

— Mit szólnál hozzá — mondta később — ha valami hosszú porköpnöveget vennék fel,

— Bolond beszéd — mondta Himes asszony — el kell szánnod magad, hogy határozottan cselekedjél, Aszaf, vagy pedig mondd ki, hogy nem fogadod el az ajánlatomat. De ha nem fogadod el, nem tudom, hogyan lakhatol tovább is velem.

— Mit értesz te ruha alatt, Marietta? — kérdezte.

— Hát természetesen egy egész öltözetet.

— Télt vagy nyárit?

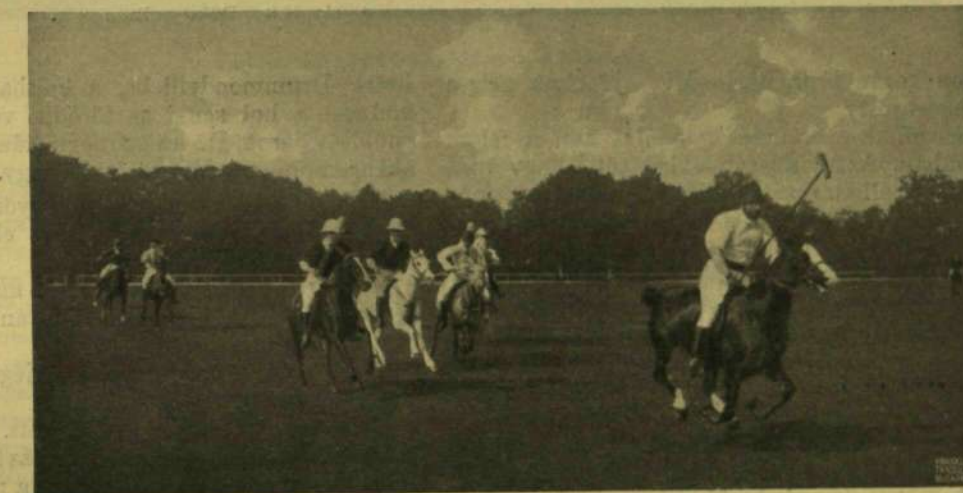
nagyon határozatlan és megbízhatatlan ember. De ugyanekkor eszébe jutott a pipája is s elhatározottsága ismét erős lett. Felhagyni a dohányzással, az reá csaknem ugyanannyit jelentett, mint felhagyni az evéssel.

— Marietta — mondotta — gondolkoznia fogok a dolgról.

— Nagyon jól van — felelt Himes asszony — de nekem az a véleményem, hogy nem kell egy percznél tovább gondolkoznod.

GRÓF ANDRÁSSY GÉZA IBSA NEVŰ MAGYAR PONNYJÁN.

A MAGYAR POLO-CSAPAT TÁMADÁSA A HAMBURGI II. CSAPAT ELLEN.

mikor pipázok — remélem, Himesnek volt porköpnögye — s hozzá hálósipkát és papucsot? Beleegyezném, hogy a porköpnögye és a hálósipka itt lógjon a szinben, hogy fölvegjem, mikor rágyujtok.

Ebben az ajánlatban mély gondolat rejlett, mert ha Rooper Tamással a porköpnögyebe burkolva ülne a gesztenyefa alatt, pipázva és beszélgetve és tervezgetve kedve szerint, a barátja nem venné észre, hogy már nincs szüksége új ruhára.

— Erre még nem is gondoltam. Lehet olyan, a melyet akarsz — felelt Marietta.

— Felöltöt is?

— Igen — mondta Himes asszony — és botot és esernyőt és zsebkendőt. Fel foglak ruházni teljesen s örülni fogok, ha olyanná léssz, mint a többi tisztességes ember.

Az esernyő említésénél Aszaf arcán a zavar újabb jelei látszottak. Az jutott az eszébe, hogy ha a nővére még egy szótárt is adna neki, elfogadná az ajánlatát. Rooper Tamás kétségkívül

Mégis időt engedek neked holnap reggelig s ha addigra elhatározod magadat, hogy nem akarsz olyan lenni, mint egy jóra való polgárember, meg kell beszélnünk egyet-mást a jövőre vonatkozólag.

— Adj holnap estig időt — mondta Aszaf s a nővére beleegyezett.

Másnap Aszaf szokatlanul élénk és tevékeny volt s mindjárt reggeli után elment a korcsmába Rooper Tamáshoz.

— Hohó! — kiáltotta ez, meglepetve, hogy

(A kép bal oldalán gróf Andrássy Géza, tőle jobbra sorban: gróf Károlyi Alajos, Mr. Rich, gróf Sigray. A kép jobb oldalán szőlől Müller Doan, mellette balra sorban: v. Traun, v. Eggers, v. Hasperg urak és v. Sloman versenybíró.)

A GYŐZTES MAGYAR POLO-CSAPAT S A LEGYŐZÖTT HAMBURGI CSAPAT A HAMBURGI POLO-VERSENYEN.

A kép bal oldalán Scot Robson és lord Harrington angol, jobb oldalán Mr. Hazard és Mr. Collier amerikai polo-játékosok.

A „WANDERERS” NEVŰ ANGOL-AMERIKAI CSAPAT A HAMBURGI POLO-VERSENYEN.

ilyen korán látja itt. — Mi baj? Csak nem a ruháért jött?

Aszafnak szerencsés gondolat villant fel az agyában. Azzal a szándékkal jött, hogy utat keres az elhatározásra nővére ajánlatának fontos kérdése dolgaiban s íme, úgy látszott, megnyílik előtte az út.

— Tamás, — mondta, félrevonva barátját — iszonyú csávába jutottam. Marietta nem akarja tűrni tovább a ruhámat. Ha nem tűrheti a ruhámat, nem tűrhet engem se s ha a dolog idáig jut, nem tudom, hogy lehetnék segítségére magának.

Rooper úr arcára árnyék szállott. Az elmúlt este gondolkodott és tündődött és gondolkodott, míg mindenki más aludni ment a korcsmában, s végre elhatározta, hogy ha lehet, nőül fogja venni Himes Mariettát. Nem volt soha valami közeli ismeretségre sem vele, sem az urával, de volt náluk néhány alkalommal ebéden s emlékezett arra az illatos kávéra s azokra a könnyű, omlós, jól kisütött süteményekre, melyeket Marietta sajátkezűleg készített s elgondolkodott a nagy különbségen, a között a nagyon szép ház s nyájás, kellemes hangú úrnője és a falusi korcsmában töltött mostani élete között.

Igy elhatározván, hogy haladéktalanul megkezdje, Aszaf tanácsai és támogatása mellett, udvarlását, természetes volt, hogy megjedje, mikor meghallotta, hogy Aszafot nem akarja a nővére tovább megtűrni a házánál. Rohamot intézni a ház és tulajdonosa ellen a baráti tanácsok nélkül, melyekre számított, — ez olyan vállalkozás volt, a melyre nem volt elkészülve.

— En bizony nem csodálom egy csöppet se — mondta élesen. — Ez azonban lényegesen megváltoztatja azt, a miről az este beszélünk.

— Nem épen — mondta Aszaf nyugodtan. — Az a ruha, melyet maga adni akart nekem, egy fillérrel sem kerül többbe ma, mint néhány hónap múlva. Ha megkapom, Marietta örülni fog, hogy mellette vagyok. Minden úgy lehet, a hogy megbeszéljük.

Tamás megrázta a fejét. — Nagyon kockázatos üzlet volna ez — mondta. — Maga jól járna, de én már kevésbé. Mert, úgy látszik nekem, a maga nővére ép úgy nincs még benn a kalitkában, mint akármelyik röpködő madár.

Aszaf mosolygott.

— Ha a kalitka egy mező közepén volna s csak egy fészék hajszolná a madarat, nagy feladat volna, az igaz. De ha a kalitka két magas fal között a sarokban van s két fészék van hozzá, az egyiknek meg hálója is van, a melyet a kalitka fölé vehet, nohát akkor az eshetőségek sokkal jobbakk. De hagyjuk a hasonlatokat, Tamás s beszéljünk nyíltan és egyenesen, a hogy én mindig szoktam.

— Olyan dolgokról, melyeket meg akar kapni — vágott közbe Tamás.

— Mindenről — replikázott Aszaf. — Mondom pedig magának ezt: ha nem kapok tisztességes ruhát most, ma, vagy legfeljebb holnap, ki kell költözöm Marietta házából. Vissza me-

hetek Drummondvillebe, a boltba, vezetni a könyvet, a hol senki se törődik vele, milyen ruhában járok. De ha ez megtörténik, maga is akkor kapja meg Mariettát, ha fagy.

Ez az okoskodás nagyon meggyőzően hatott Rooper Tamásra, de nem akarta elismerni és nem is volt kedvére.

— Mért nem ad a nővére ruhát magának? — kérdezte. — Az öreg Himes után bizonyára maradt egy s más.

Aszaf hátán mintha vékony jégesap futott volna keresztül.

— Himes úr ruhái! — kiáltott. — Mi az ördögöt fecseg maga, Rooper Tamás! Nem valószínű, hogy volt neki azon kívül, a miben eltemették; a mi pedig maradt, ha ugyan maradt, Marietta nem adná oda ép úgy, mint a hogy a szemfedőjét sem adná oda csipkedni a kanári madárnak. Van a pallásán egy szoba, a melyben az ő dolgait tartogatja, mert nagyon pontos asszonyszemély ám s ha van közte ruha, azt hiszem, emlékül tartogatja.

— Ha olyan sokat tart az uráról — dadogta Rooper.

— Minek vesz ilyen gondolatokat a fejébe, Tamás? — mondta Aszaf gyorsan. — Marietta nem az az asszony, a ki felkotorja a multakat s attól semmit se kell félni, hogy felkotorja az elhalt urát. Minden a házban az övé lesz meg a magáé, kivéve azt a szobát a padlásán s nem valószínű, hogy valaha föl hívja oda magát.

— Tudja Isten, nem is kívánczoznám oda — tört ki Rooper.

(Folytatása következik.)

MAGYAR POLO-JÁTEKOSOK.

Csak néhány év óta hozta divatba egy magyar főurakból álló társaság gróf Andrássy Géza buzgólkodására a polo-játékot s a kitartó gyakorlatoknak máris szép eredménye van. A két magyar csapat (team) egyike, ha győzni nem tudott is a nem régiben lefolyt hamburgi polo-versenyen, az angol-amerikai „Wanderers” csapattal szemben, pompás játékával általános elismerést keltett, másika pedig fényes győzelmet aratott a hamburgi csapaton június 18-án, 3:1 eredménnyel verve meg azt. A két magyar csapat közül az elsőnek tagjai gróf Andrássy Géza, gróf Sigray, Mr. Rich, a budapesti angol követség tisztviselője és gróf Károlyi Lajos voltak, a másodikik pedig gróf Károlyi Alajos, Mr. Rich, gróf Széchenyi László és gróf Apponyi Antal. A vereséget szenvedett csapatban Hasperg, Müller Doan, Traun és Eggers urak küzdöttek. A magyar játékosok kitűnő formája általános elismerést keltett mindig, még az angolok előtt is, a kik között több első rendű, híres polo-játékos volt.

A polo-játék nagyon régi ugyan, de csak legújabbban vált Angolországban közkeletű sporttá. Eredetire nézve ázsiai; a régi Perziát tartják bölcsőjének, a hol biztos adatok szerint

A kép közepén gróf Károlyi Alajosné Széchenyi Hanna grófnő bal oldalán Andrássy Sándor és Géza, jobb oldalán Károlyi Alajos és Sigray grófok.

A BUDAPESTI POLO-TÉRREŐL.

már ősrégi korban, két-három ezer évvel ezelőtt is játszották.

A beduinok s az arabiai sivatagoknak és Kiszíának egyéb nomád törzsei ma is játszzák s a labdaért több angol mértföldnyi területen szoktak versenyt futni. A polo igen közeli rokonságban áll a „Chougham” nevezetű s a Keleten rég divott játékkal, melynél a versenyző felek, a kik mindegyik részén egyenlő számmal voltak, a biliárd dákokhoz hasonló hosszú rudakat hordtak s ezekkel kellett a labdát a cél (goal) felé ütni. — az ellenfelek természetesen minden módon azon lévén, hogy ezt megakadályozzák. Az „Ezeregy éjszakának” egyik híres elbeszélésében található említés a polóról, a mely elbeszélés szerint a beteg király az által gyógyult ki tökéletesen a betegségéből, hogy részt vett egy játékban, a melynél egy rudat, vagyis egy „polo-botot” kellett a kezében tartania, melynek a fogantyúja gyógyhatású sajátságokkal bírt. A polo-játékot, úgy a mint azt most Európában játszzák, egyenesen Indiából vették.

1872-ben, a midőn egy dzsidás ezred Indiából hazatért, a hol tisztjei a benszülött polotársaságokkal (teams), a melyek kicsike ponyvaikon ülve, minden fortélyát ismerték a játéknak, többször játszottak, történt meg először az, hogy Angolországban is ismeretessé vált az a sport, a mely manapság már nagy kedveltségre tett szert. Első felmerültekor csak kevés érdeklődést bírt maga iránt kelteni, kivéve azon körökben, a melyek elejétől fogva foglalkoztak vele. Eleinte csak magánkörökben gyakorolták s csakis mikor néhány főúr és úriember foglalkozni kezdett vele a lillie-bridgei versenyterén, West-Bromptonban, csak akkor kezdte az angol közönség kedvét Jelni ebben az izgató sportban. Lillie-Bridge azonban nem sok ideig maradt a polójátékosok tanyája, csakhamar Hurlingham lett azzá s itt vált a polo kedvenc mulatsággá.

Eleinte főleg az angol lovastisztek karolták fel, a mint hogy ma is ők a legbuzgóbb és legjelesebb játékosok és terjesztők, de ma már a civilurak közt is nem egy kitűnő és szenvedélyes polo-játékos van. Mint a legtöbb modern sport, a polo is Angolországból terjedt át az európai kontinensre, a hol eddig Hamburgban, Budapesten, Párisban, Madridban és Szerajevóban alakultak polo-klubok.

A polo lényege abban áll, hogy a két párt négy-négy lovasból álló csapata ponyvákra ülve, arra igyekszik, hogy a labdát hosszú bottal beletüsse az ellenfél kapujába (goal). A kapu itt nem olyan, mint a footballnál, hanem egyszerűen két, egymástól legalább is nyolcz ölnyre a földre vert cölvek. A labdát a földön gurítják vagy röpitik a képzelhetni, mekkora gyakorlat és lovaslási ügyesség kell e játékhöz. A ponyvák nem lehetnek nagyobbak 14 angol markosnál. Egy-egy játszma időtartama egy óra és tíz perc; minden húsz percznyi játszma után öt perc szünetet tartanak.

A négy játékosból álló team tagjai szám

szerint vannak megjelölve, a negyedik számú back-nak is hivják (hátvéd). Az első számúnak feladata nem annyira a golyó ütésében áll, mint inkább abban, hogy megakadályozza az ellenfelet a golyóhoz jutásban. Természetes azonban, hogy ha a golyó kezébe kerül, az előnyös ütést nem szabad elmulasztania. Egyik legfőbb kötelessége az, hogy az ellenpárt back-jét távol tartsa.

A második számú játékos a csapat főjátékosja s kötelessége egyszersmind az is, hogy az ellenpárt harmadik számú játékosját szemmel tartsa. A harmadik számú játékosnak kell a fogat legügyesebb és legbiztosabb játékosának lennie, mert az ő feladata saját pártja második számú játékosját futásában és támadásaiban segíteni. Egyszersmind back-jét is támogatnia kell az ellenség támadásainak visszaverésében. A valószínűleg épen annyiszor kell a golyót visszaütnie, mint előre, tehát visszkéz ütéseket is kell tennie. A fogat kapitánya legtöbbször a harmadik számú. Az egész fogatban az ő helye jár a legnagyobb felelősséggel.

A back kötelessége az, hogy az ellenség támadásait visszaverje s a golyót saját oldalára visszaüsse.

A testi ügyesség fejlesztésére a polónál kevés alkalmasabb sportjáték van s főleg ez magyarázza azt, hogy oly rövid idő alatt nagy kedveltségre tett szert. Bizonyos tekintetben gyakorlása gazdaságilag is fontos, mert előmozdítja a félvér lovak tenyésztését, a mennyiben a polo-játékosok félvér ponyvákra lovagolnak.

A budapesti polo-társaság az üllői-úti Népliget mögött, a régi löversenypályához tartozó gyeper mezőn szokta gyakorlatait tartani, kivált tavasz idején, a játéka legalkalmasabb időben. Ily alkalmakkor részint mint játékosok, részint mint nézők nagy számmal vesznek részt a főúri társaság tagjai. A játékot nagy kedvvel és buzgalommal űzik s többen közülük nagy gyakorlottságra tettek szert s mint a hamburgi győzelem is bizonyítja, immár jeles külföldi játékosokkal szemben is megállják helyüket.

AZ ÚJ SEBÉSZETI KLINIKA.

Nem régiben egy új sebészeti klinika nyílt meg Budapesten s benne oly elsőrangú gyógyintézetet nyert fővárosunk, mely Európaszerte ritkítja pártját s egyaránt szolgál a betegek gyógyítására és orvosok kiképzésére.

Az új klinika a Baross- és Szentkirályi-utca szejletén épült s már külsejével megragadja a szemlélő figyelmét. Az egész klinika kizárólag igazgatójának, Réczey Imre tanárnak tervei szerint készült, a ki előzőleg beható tanulmányokat tett ez irányban a külföldön.

A hatalmas előcsarnokba lépve, mindjárt szemünkbe tűnnek a tágas, zárt és fűthető folyosók, a nagy ablakok, tiszta, tágas, világos helyiségek; sehol a nagy épületben egyetlen sötét, barátságatlan helyiség nincs. Az előcsarnok jobb oldalán egy táncsteremnek is beillő nagy váróterem a bejáró betegek számára, a hová külön helyiségek nyílnak a betegek megvizsgálására és kezelésére. Az előbbi terembe nyílik egy műtő-terem, a hol kisebb műtéteket végeznek azokon a betegeken, kik klinikai ápolást nem igényelnek. Úgy a földszint, mint a két emeleti folyosó jobb- és balszárnán egy-egy férfi és női kórterem van berendezve; ezen kórtermek berendezése igazán páratlan a maga nemében. Minden ilyen kórterem előtt egy tágas társalgó van, a hol a betegek látogatóikat fogadják, dohányoznak és étkeznek; a kórtermek nagy ablakai jóval az ágyak felett vannak elhelyezve, hogy szellőztetéskor az ablakok kinyitása a fekvő betegeknek alkalmatlan ne legyen. A fehérre szomszorosított, ruganyos betéttel bíró ágyak elhelyezése olyan, hogy minden oldalról hozzáférhető; minden kórteremhez még egy fürdőszoba és konyha tartozik, a mely utóbbit az ételek szétosztása és az edények kitisztítása történik. Az egész klinikán a könnyebb tisztántarthatás czéljából a falak szögleteit mindenütt le vannak gömbölyítve és sehol kűszöb nincs.

Az előcsarnok baloldalán az ügyeletes orvos szobája, a nagy könyvtár és olvasó-terem, valamint a tanársegéd lakása — és a betegek szállítására szolgáló lift van.

Az előcsarnok baloldalán az ügyeletes orvos szobája, a nagy könyvtár és olvasó-terem, valamint a tanársegéd lakása — és a betegek szállítására szolgáló lift van.

A BUDAPESTI POLO-TÉRREŐL. — A játék után.

Az első emelet középső részét foglalja el a klinika disze: a nagy műtő- és tanterem, mely a maga nemében szinte páratlan: egy kétemeletnyi, nyolcz méter magas és hét méter széles ablakkal, üvegteretével bíró terem — 260 hallgató számára való ülésel. A falak és oszlopok hófehér porcellán lemezekkel, a padokat pedig fehér keramittal van kirakva, úgy hogy a nézőtér legfelső padosaiban elhelyezett vízcsapok megnyitásával az egész terem tisztára mosható. A műtő-terem hátsó részében mindkét oldalon mosdók vannak, melyeknek berendezése olyan, hogy a műtő- orvos nem szennyezi be kezzeit a csapok nyitásával és csukásával, hanem erre szolgáló pedálok nyomására ömlik a meleg vagy hideg víz. A nagy műtő-terem jobb oldalán van elhelyezve a gazdagon felszerelt műszertár és kötőszertár, — a baloldalon pedig a sterilizáló helyiség, a hol az eszközök és kötőanyagok sterilizálására szolgáló gőzgépek vannak elhelyezve. Az első emeleti folyosó baloldalon foglal helyet a kis tanterem, a hol a szigorlatok és elméleti előadások tartatnak, valamint a kis műtő-terem éjjeli és oly természetű műtétek számára, melyek hallgatóság előtt nem végezhetők.

Az épület második emeletén a külön szobák, a klinika becses muzeuma, a görösvi-, vegyi- és Röntgen-laboratorium vannak elhelyezve.

Ha összehasonlítjuk ezt az ép oly szép, mint kényelmesen berendezett épületet a régi kisserű klinikával, mely ötven évvel ezelőtt az akkori Hatvani- és Újvilág-utca sarkán állott, összesen 20 ágygyal, — nyilvánvalóvá lesz az óriási haladás, mely az utóbbi évtizedekben közegészségi intézményeink terén is beállott.

A régi klinika már külsejénél fogva is valószínűleg elrettentő volt, a mostaniak pedig mind külsejükre, mind berendezésükre nézve olyanok, hogy nem szolgálnak többé a szenvedők rettegésére, sőt oly kényelmet és ápolást nyújtanak, a melyben legtöbb betegnek saját otthonában sem lehetett volna része.

VII. EDVÁRD ANGOL KIRÁLY UDVARA.

Viktória királyné férjének halála után az angol udvar hagyományos pompája és fénye teljesen megszűnt. Az udvari méltóságok csak ritkán kerültek a királyné színe elé és a palota termei évenként legfeljebb akkor nyíltak meg, mikor a főnemesség fiatal hölgyeit bemutatták, a mi után ismét a régi esend állott be. A mostani uralkodó trónralépte után a nagyszámú udvari méltóságok hivatalos működésüket újból megkezdték.

Az angol királyi udvar első személye a lord főudvarmester: Ancaster gróf, kinek családjában ezen állás óta idők óta öröklőtnek tekintetik. Évi fizetése aránylag nagyon csekély: 48 ezer korona, mely még kiadásait sem fedezi. A főudvarmesteri hivatal személyzete mintegy 400

emberből áll, kik jól vannak fizetve, a palotában laknak és ellátásukat a királyi konyhából s pinceből kapják.

A főkamrás Clarendon gróf, egy dúsgazdag főúr, kinek egyéb teendőin kívül az uralkodó magánpénztárának kezelése is sok gondot okoz. Ellenjegyzése nélkül a király utalványait jótékony czélokra és hasonló kiadásokra a király bankárai ki nem fizetik. Megjegyzendő, hogy az uralkodó készpénzét folyószámla mellett bankárai kezelik. A főkamrás évi fizetése 24 ezer korona s így valamivel kevesebb, mint a mennyit lovászmesterének fizet.

A főasztalnok Pembroke lord hatásköréhez a királyi konyhák és pincek kétezer emberből álló személyzete fölött való felügyelet tartozik. Igaz ugyan, hogy a főasztalnok hivatalnokai közül legfeljebb egyet vagy kettőt ismer, de azért a felelősség terhet egymaga viseli.

Portland herceg főlovászmester a király legmeghittebb embereinek egyike, nyilvános fogadások és ünnepélyek alkalmával a közvetlen kísérethez tartozik és helyét még a trónörökösnek, vagy valamely királyi hercegnek sem köteles átengedni.

A mindenkori Ely-i püspök egyszersmind a király főalamizsnamestere, ámbar a királyi könyvtárára tényleg a főkamrásmester ügyel. A püspök csakis nagyszüroktökön osztja ki a király alamizsnáját a főváros szegényeinek, évenként kétszer pedig a rendőrség központi börtönében letartóztatott fegyenczeknek fejeként a király nevében egy-egy ezüst shillinget ad.

A királynak nem kevesebb, mint huszonkét orvosa, sebésze, szem- és fogorvosa van, kik 20—24 ezer korona közt váltakozó évi fizetést kapnak.

Nem kevésbé díszes udvari méltóság a szertartások főmestere, kinek teendői a rendkívüli tapintaton kívül valamennyi idegen udvar szertartásának alapos ismeretét is megkívánják. Colville ezredes e hivatalt már negyven esztendő óta viseli.

A királyi testőrség parancsnokai Belher lord és Waldegrave gróf, katonaviselet emberek; fizetésük — lakáson és teljes ellátáson kívül — 44 ezer korona. A testőrök — többnyire nyugalmazott tisztek — lakáson és ellátáson kívül évenként 2400 koronát kapnak, de valahányszor szolgálatot tesznek, 72 korona napidíjat húznak.

A király hadsegédek száma nincs megállapítva, jelenleg minden fegyvernemből hárman tesznek szolgálatot a király személye körül. Főhadsegédek nincsenek, ezek helyét a hadsereg, valamint a hajóhad mindenkori főparancsnokai töltik be.

Az udvari cselédseg aránylag rozszul van fizetve. Lakójok évenként 1200—1600 koronát, szobaleányok és konyhaleányok 400—500 koronát kapnak, de nyugdíjra igényük nincs. Az

1. MÁTYÁS KIRÁLY KORABELI GYÓNTATÓSZÉK A NOVII SZENTHÁROMSÁG-TEPLOMBAN.

ellátását tulajdonképpen fizetniük kellene, de miután a »reggeli«-vel, melyet régi szokás szerint a palota konyhájából kapnak, nagyon beérik, ebédre szükségük nincs.

Mindezekből kitűnik, hogy az angol király udvara és udvartartása fejedelmi fény és bőkezűség dorgában a többi európai udvarok közt párárt ritkítja. A csár, valamint a szultán és a persa sah udvarában több ugyan az ember, de ott a személyzet néhány főemberen kívül nagyon szűk javadalmazásban részesül.

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKE TENGERPARTUNKON.

A magyar-horvát tengerparti nép ajkán mai napig is él az igazságos Mátyás, a legnépszerűbb magyar király neve. A legutolsó horvát paraszt is tudja, ki volt Mátyás király s mint a hagyományok, népmondák állítják, Novi városának régi híre ma már csak romok hirdetének, ha Mátyás király az elnyomott Novi népének elköszönt szabadságát vissza nem állítja.

Mátyás király idejében Magyar Balázs volt a szomszédos Zeng várkapitánya, a honnan a szabad Novi népét is legázta, miután a Novi kapitányát megvesztegette, a várat hatalmába kerítette.

Ezután Magyar Balázs és Novi kapitánya tetszés szerint gazdálkodtak s az előbb önállósághoz, szabadsághoz szokott népet rabszolga munkára szorították.

Novi polgárai aztán Mátyás király elé járultak panaszukkal, a ki Zágrábban fogadta a küldöttséget.

Mátyás király ekkor állította ki híres »szabadságlevelét«, a melyet a novii városháza porlepte iratai között a mult hetekben találtak meg. A latin nyelven irt szabadságlevelét magyar fordításban így hangzik:

Mi Mátyás, Isten kegyelméből Magyarország és Csehország királya üdvözlétünket küldjük Magyar Balázs kapitánynak és többi tisztviselőnek! Novi város hét polgára azon panasszal járult előm, hogy ti meg akarjátok őket fosztani azon szabadságuktól, a mely szerint joguk volt évenként egy hónapon át a királyi szolgálatban, mint íjászoknak működni. Ebben meg akartátok őket akadályozni és rájuk egyéb szokatlan terheket róni, továbbá megfosztjátok őket vagyonuktól is. Minthogy pedig mi minden polgárunkat régi szabadságukban, melyeket ősidőktől fogva élveztek, megóvni óhajtunk, — meg hagyjuk nektek, hogy nevezett Novi város polgárait régi szabadalmaikban és szokásaikban továbbra is békességben meghagyni kötelességnek ismerjétek. Ne merészeljétek rájuk újabb terheket róni, őket birtokaiktól megfosztani, sőt elvett vagyonukat is szolgálatosságotok vissza.

Kelt Zágrábban, Szent Dénes vértanú ünnepén 1480-ban, magyarországi uralkodásunk 23-ik, csehországi uralkodásunk 12-ik évében.

Mátyás m. p.

Hogy Novi polgársága mily nagy kegyelettel viseltetett Mátyás király szabadságlevelére iránt, mennyire becsben tartotta és óvta, kitűnik abból is, hogy a XVII. században újra átiratták Frangepán Gáspár terzattói gróf jobboldali ellenjegyzése mellett. Hitelesítették még Jelasics Simon és Terzi Antal János s mindegyikük pecsétjével megerősítették.

Abban az időben a renaissance-nek hódoltak mindenütt. Novi felszabadított népe is renaissance-stílusban építette Szent-Háromság templomát. Az új divat minden kezdetlegességével, az ő szerény anyagi körülményeikhez képest építették templomukat. Mint a monda mondja, az oltárt Novi akkori plébánosa, Mazsuranics Antal maga faragta. Évekig dolgozott munkáján, mely oly művészi, hogy bármely szobrásznak becsületére vált volna. Mátyás király emlékére az oltár két oldalára odafaragta jobbról és balról is a hollót.

Az összes tengerparti városok templomait felkutató, a hollót másutt seholsem találhatjuk és ebből is kiviláglik, hogy ezt csak Mátyás király emlékére faraghatták oda. A monda is így tartja. Az oltárra később fölállították Nep. Szent-János szobrát, ez azonban a Corvin-emlékekből nem von le semmit, mert az oltárra vésett évszám világosan jelzi Mátyás király korát.

Egy ósdi, kopott gyóntatószék áll még a templomban. Egyszerűségével vonja magára a szemlélő figyelmét, nincs rajta semmi dísz, otromba fatömeg az egész. De Mátyás emléket szintén jelzi rajta a két fából faragott holló.

Nemcsak a nép ajkán, a városháza poros aktái között, hanem még a templomban is fel-találjuk tehát Mátyás király emléket.

A Szent-Háromság temploma ma már teljesen elhagyatottan áll a romokon felépült házak között. Van Novinak nagyobb, díszesebb temploma is. Az öröklámpa is kialakult, a sekrestyés sem őrzi a templomot. Nehéz faajtaja felett lóg a kulcs, hogy az erre tévedő turisták előtt az érdekes templom ne legyen végkép elzárva.

EGYVELEG.

* A világ egyik leggazdagabb érem- és pénzgyűjteménye a mostani olasz király birtokában van. Viktor Emánuel király már 12 éves korában megkezdte a gyűjtést, melyre angol nevelője, Lee kisasszony serkentette, ki szintén numizmatikus volt. Az 50 ezer darabból álló gyűjtemény a Quirinál királyi palota egyik termében felállított 24 szekrényben van elhelyezve.

* Egy közönséges vasúti mozdony 900 ló erejét fejt ki. Vannak azonban olyan mozdonyok, melyeket Amerikában az úgynevezett villámvonatoknál használnak, ezek 2400—3000 lóerejűek. Rend-

kül hosszú vonatok elébe két ily mozdonyt is fognak.

* A fogászat tudománya már ezelőtt kétezer évvel ismeretes volt, mert pompeji sírokból kiásott csontvázak állkapzáiban arannyal kitömött lyukak fogakat is találtak. A régi ismert mondás: szemet szemért, fogat fogért, sem volt üres beszéd, mert azon korbéli hóhérok szerszámai közt a fog kihúzására szolgáló harapófogó is ott volt.

* Nők mint kertészek. Friedenauuban, Berlin mellett, 1894-ben dr. Castner Elvira kísérletképpen kertészeti iskolát nyitott nők számára. A kísérlet jól sikerült és az intézet most már saját házában van Marienfelden ugyancsak Berlin mellett, az anhalti pályaudvar közelében. Az intézetbe csak felsőbb leányiskolát végzett nőket vesznek fel, a képzés ideje két év, mely alatt a gyümölcstermesztésen kívül konyhakertészet, virágtenyésztés, méhtenyésztés és szőlőtermelés a fő gyakorlati foglalkozás, ezenkívül tanulnak rajzot, mezőgazdasági és természetrajzi, valamint kereskedelmi gyakorlati ismereteket. Jelenleg 35 benlakó és számos bejáró növendék van, kik különösen a nyári hónapokban egész nap foglalkoznak. A végzett növendékek közül többen már önálló kertészek és igen jövedelmező üzleteik vannak.

* Ritka átlátszó levegője van a Peruban Arequipa mellett felállított csillagvizsgáló-torornak, mely 2590 méter magasban fekszik. Egy 330 milliméternyi lencsével bíró távcsővön a 17 1/2 kilométer távolságban levő Mount Charchamon már világosan meg lehetett látni egy fehér korongon levő 25 milliméter átmérőjű fekete pontot. E kitűnő légköri csillagvizsgáló állomáson készülnek most a legpontosabb csillagászati felvételek.

* A Napoleon-család tagjai közül jelenleg csak Eugénia volt császárné dűsgazdag. Vagyonát mintegy száz millió frankra becsülik. Tőle várják a többiek az örökséget, melyre nagy szükségük van, mivel a trónörökös Viktor hercegnek sincs több, mint 100 ezer frank évi jövedelme s ez háztartására elég, de agitációra alig telik belőle.

* Legdrágább bundája Miklós csárnak van a híres kamaszkai kékrőka-bőrből, melynek egy darab prémje 4—5000 koronába kerül. Az egész bundát mintegy 50 ezer koronára becsülik.

* A legnagyobb temető jelenleg Ausztrália Rookwood városában van, területe 5 1/2 négyszögkilométer. Eddig csak 80 hektárt népesítettek be több mint száz ezer halottal.

* Monte Carlóban az öngyilkossá lett játékosok számára egy külön temetőt rendeztek be, melyben 1860 óta több mint kétezer embert temettek el.

* Oroszországban nyolczven éves férfi vagy nő házasságra nem léphet; házasságot ott legfeljebb ötször lehet kötni.

* A legrégibb házassági ajánlatot a londoni British Múzeumban őrzik. 10—20 centiméter hosszú tégladarab ez 98 sornyi ékirásban, melyen a babyloni király leányát kéri meg. Az ékirat már másolat, az eredeti levél körülbelül 1530-ban Kr. e. kelt s így már közel negyedfél ezredével ezelőtt. A téglát a Nilus közelében ásták ki.

OLTÁR A NOVII SZENTHÁROMSÁG-TEPLOMBAN.

A DEBRECZENI SZABADSÁGSZOBOR.

Az 1849. augusztus 2-án Debreczennél vívott csata emlékére már 1867-ben emléket állított Debreczen városa a kollegium előtt elterülő kertben: egy kőből faragott haldokló orosz-lánt. A város hazafisága azonban ennél művészebb és tartósabb anyagból való emléket kívánt. Elkészítésével Tóth András Debreczenben élő akadémiai szobrászt bízták meg s az új emléket e hó 2-án, a debreczeni csata évfordulóján ünnepiesen le is leplezték. A szobor páncélos és sisakos női alak; jobbában lobogó fáklyát tart magasra, baljában pedig a magyar ezimerpajzsra támaszkodik. Budapestén, Hírman Ferencz műhelyében öntötték bronzba; maga az alak magasabb három méternél. A talapzaton bronz öntésben sugarak közt a szabadságharcz évszáma, alatta koszorúzott kard és egy pergament-tekeres ezzel a fölirással: »Szabadság, egyenlőség, testvériség.« Hátul fekete márványtáblán aranybetűvel ez olvasható:

A magyar szabadságharcz dicsőségére.

Debreczen város közönsége

1902 augusztus 2.

Az emlékünnepe a történelmi nevezetességű nagytemplomban isteni tisztelettel nyitották meg. A szoltárok elhangzása után Könyves Tóth Kálmán, a debreczeni költő lelkű pap mondta el azt a szép verses fohászt, melyet mult számunkban közöltünk. Az ünnepi közönség ezután a szomszédos Emlékkertbe vonult, hol a dalkör éneklése után Komlóssy Artur helyettes polgármester és a szoborbizottság elnöke tartott beszédet, utána dr. Bakonyi Samu, a város egyik képviselője szolt. E közben leplezték le a szobrot. Az ifjúság nevében Görömbey Péter szénior mondott beszédet, majd Benedek János országos képviselő szavalta el ez alkalomra irt versét. Ezután Komlóssy Artur, a szoborbizottság elnöke rövid beszédében átadta a szobrot Simonffy Imre kir. tanácsos, polgármester gondjaiba, ki viszont az Emlékkertet gondozó Csokonai irodalmi társulatnak adta át megőrzés végett; a szobrot a társaság elnöke, Géresi Kálmán vette át.

Következett a koszorúk letétele. Rákosi Viktor, a jeles író és a hajdunánási kerület képviselőjét zajosan megjelenezték, mikor Hajdunánás koszorúját letette. Az ünnepen jelen volt elejétől végig az agg Kiss Áron püspök is. Délután a honvédtemetőt kereste föl a közönség, a hol a csatában elesettek nyughelyét most az előbb az Emlékkertben volt kő-oroszlán jelöli.

Kiss Ferencz fényképe után.

A DEBRECZENI SZABADSÁGSZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPE.

»Elite« fényképezési műterem fényképe. A DEBRECZENI SZABADSÁGSZOBOR.

Kiss Ferencz fényképe után.

AZ 1849 AUGUSZTUS 2-IKI DEBRECZENI CSATA SZINHELYE.

FEJEDELMI AJÁNDÉKOK.

Midőn Abdur-Rahman, Afganisztán fejedelme elsőszülött fiát Angliába küldte, hogy világot lásson s a woolwichi tüzér-iskolában legalább két tanfolyamon részt vegyen, Viktória királyné a fiatal trónörökösöt Windsorban szívesen fogadta és több ízben udvari ebédekre és estélyekre meg hívta. Ezen vendégszeretet viszonzásául Abdur-Rahman Viktória királynénak 3,320,000 korona értékű ékszereket küldött.

Nem kevésbé értékes ajándékokkal halmozta el a török szultán Eugénia francia császárnét, midőn ez Konstantinápolyban látogatást tett. Az ekkor ajándékkul adott gyémánt nyaklánczok, karpereczek és gyűrűk közepes becsles szerint négy millió frankot bőven megérték és valószínűleg most is az özvegy császárné birtokában vannak, mert az efféle nagybecsű és ritka ékszerek eladása bizonyára nyilvánosságra jutott volna.

Nem annyira nagy anyagi értékkel, mint inkább kiváló műbecsessel bírt azon huszonnégy személyre való s 280 darabból álló ezüst asztali készlet, melyet Ferencz József király II. Miklós orosz csárnak nászajándékkul küldött.

I. Miklós csár fejedelmi vendégeinek kíséretével szemben szintén bőkezű szeretett lenni, csak hogy az ajándékok kétharmadát az orosz udvari tisztviselők rendesen maguknak tartották meg. Egy Szent-Péterváron megtartott nagy katonai szemle után Miklós csár egy jelen volt kisebb német fejedelem első hadsegédének egy gyémántokkal kirakott burnótszelencét, magának a fejedelemnek pedig egy nagy rendjellel járó gyémántos csillagot adományozott. Hazájába visszatérve, a főhadsegéd az ajándékul kapott szelencze belsejébe be akarta vésetni az évet és napot, melyen a csár ajándékával kitüntette, de lelkére kötötte az udvari ékszerésznek, hogy a szelenczébe illesztett gyémántokra vigyázzon. Erre az ékszerész gúnyosan elnevette magát.

— Mit nevet? — kérde a tiszt.

— Csak az orosz gyémántokat nevetem, — felelé az ékszerész — mert ezek nagyon olcsó utánzatok, a szelencze sem arany, hanem aranyozott ezüst. A szelencze értéke öt tallér...

Másnap a főhadsegéd a szelencze történetét elmondotta a fejedelemnek, mire ez így szolt:

— Most már én is attól tartok, hogy nőmnek igaza van. Képzeld csak, midőn a Szent-Pétervárott kapott rendjelszillagot megmutattam neki, azt mondotta, hogy abban nem gyémántok, hanem csak üvegdarabok vannak.

És az előhivatott udvari ékszerész csakugyan megállapította, hogy a rendjelszillagba szintén olcsó utánzatok vannak rakva.

BOROSTYÁNY NÁNDOR.

1848—1902.

Távol a hazától hunyta le szemét egy jó magyar író, lapunknak is több éven keresztül volt belső dolgozó társa, *Borostyány Nándor*. Három nyelven írt: magyarul, francziául és németül, de mindig magyar lélekkel; a két idegen nyelven mint hazafias érzésének hirdetője és magyarságának tolmácsolója, a ki azafél, felvilágosított, hogy küzdjön a magyarságról felhangzó téves, vagy ellenséges indulatú híresztelések ellen. Magyar írói működése pedig a gondolkodás és eleven szellem erejével nyilvánult a napi sajtóban és nyert kifejezést több könyvben. Tíz évvel ezelőtt távozott el Budapestről Párisba, a hová nyugtalan természete vitte el, a nélkül, hogy egyéb kívánt volna lenni ott, mint magyar író. Polytatta is hírlapirai működését és megtartotta összeköttetéseit budapesti lapjaival, miközben a párisi lapoknak szintén szorgalmasan dolgozott. Idehaza magyar és német nyelven élénk párisi levelek jelentek meg tőle a francia főváros művészi, színházi, társadalmi és politikai életéről. Írt politikai cikkekkel, ismertető közleményeket, de főleg tárczáit kedvelték, kisebb rajzait, melyekben előjárta tehetségével e könnyed és most már annyira népszerű irodalmi faj megkedveltetésében. Jó magyarsága, sokoldalú ismerete, éles megfigyelése és a vonzó előadás, mely nem fáraszt, valamint kiválasztott tárgyainak vonatkozása bizonyos alkalmakhoz, avagy azok bölcselési, máskor vidám és elmés tanulságai, gúnyolódásai mindig megkülönböztették Borostyány Nándort, a művelt, világ-ismerő, szeretetreméltó író.

A komolyságot irataiban és írótsárai közt, életbeli érintkezéseiben mindig megőrizte. Kevés szavú, zárkózott természet volt, hanem jó barát — mondjuk, czimbora. Külső megjelenése, öltözködése nem tartozott a megszokottak közé. Bohém volt. Nem sokat adott arra, hogy tehetőségét fogva számíthat-e elismerésre, vagy anyagi előnyre. Ideális lelkesedésében az 1870—71-ik francia háború alatt mint egyik napilapunk tudósítója, kiment a harcmezőre, ott a franc-tíreus csapatokhoz csatlakozott. Mikor a háború végzetes fordulata bekövetkezett, akkor Borostyány is hazatért s franc-tíreus öltözetben járt egy darabig Budapest utcáin. Társai szerették a jószívű és irigylésre méltó eszmévilágban élő embert, melyben megmaradt haláláig.

A mit írt, abban a világ és az eszmék haladásával mindig lépést tartott. A lapokban szétszórta, szaglatott dolgok ezek, hanem szeretettel összeillesztve, jól eső képet adnak oly íróról, a kinek mindig volt mondani valója.

A francia fővárosban talán jobban helyet talált érdekes és különöz egyénisége; szívesen látták, de onnan mindig hazaküldte, a minek megírására lelki szükségét érezett.

Borostyány Nándor 1848 január havában Szegeden született, ott is tanult és a szülői háznál szerezte nyelvismereteit. A pesti egyetemre a bölcsészet hallgatására jött. Irodalmi dolgozatokkal már 1865 óta foglalkozott. 1869-ben a Csernátorny Lajos alapította „Ellenőr” szerkesztőségébe lépett s csakhamar a lap egyik vezércikkírója lett. Az 1870-iki német-francia háború kitörésekor mint a „Hon” tudósítója Párisba utazott; fél év múlva visszatért s újra belépett az „Ellenőr” szerkesztőségébe. A politikai főbb pártok egyesülése után a politikai irodalomtól elhúzóva, 1874-ben a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” belső dolgozótársra lett, míg nem ismét a politikai irodalom foglalta el. 1876 szeptembertől 1877 májusig a „Budapesti Napilapot”, 1878 kezdetétől Lukács Bélával együtt a „Közvélemény” politikai napilapot szerkesztette, az utóbbit 1879-től 1880 közepéig egyedül: 1881-től 1885-ig a „Pesti Hírlap” szerkesztőségébe lépett, hol publicistai és tárczirai működése állandó lett s a hol párisi időzéséből a legutóbbi időkig jelentek meg „párisi levelei”. A nyolczvanas évek végén ment Párisba, a honnan a budapesti lapoknak sok értékes dolgozatot küldött és a francia „Echo” is sürdön közölte cikkeit.

1878-ban kiadta „*Riadó*” című, 1885-ben pedig „*A polgárháború*” című politikai és társadalmi röpiratát, „*Utazás a Duna jegén*” című

Erdélyi fényképe után.

BOROSTYÁNY NÁNDOR.

regénye pedig külön is megjelent. Egyéb munkái: „*Don Juanok*”, tréfás szindarab, előadták a Nemzeti Színházban 1891-ben; „*Magyarország utirajzokban*”, a magyar koronához tartozó országok leírása turista szempontból (ez többek közreműködésével készült), „*Három világrészben*”, rajzok a Keletről; „*Mindszenti Katalin*”, történeti elbeszélés, mely 1892-ben jelent meg.

Betegkedni ez év nyarán kezdett. Nyakán egy daganatot kellett operálni. Nővére, Kempf Józsefné szül. Borostyány Irma fővárosi tanítónő és író, Párisba sietett bátyja ápolására s mellette is maradt haláláig, mely e hó 5-ikén következett be.

A magyar irodalom derék, önzetlen munkásának elhunytá megilletődést keltett úgy író társai mint a nagyközönség közt, mely több mint három évtizeden át találkozott műveivel.

K—r.

JÓZSEF FŐHERCEG ÉS AZ UTOLSÓ RÉGI NÁDORHUSZÁR.

A múlt napokban, midőn József főherceg a 10-ik miskolci honvédezedet szokásos nyári szemléjét tartotta, ellátogatott a gömörmegei Várgede községbe is, hol az öreg Szabó László százados lakik, a ki egykor a híres 12-es számú Palatinus huszárezrednek toborzó századosa volt, s mint ilyen József főherceget is ő avatta fel huszárnak édes atyja jelenlétében. Ennek a felavatásnak ez a története:

1845 május 10-én nevezetes ünnepélyt ültök Jászberényben a szabad kerület: a százados megváltási jubileumot. Örömmel annál nagyobb volt, mert József nádor is eljött ünnepelni az ő kedves jászai s kunjai körébe. A Nagy-Kunság-nak kapitánya a nevezett esztendőben Illésy János, a Kis-Kunság Szabó József, a jászágó Vágó János volt, a főkapitányságot pedig Szluha Imre viselte, ki 500 főből álló lovasbandériumot állított ki József nádor tiszteletére. A pompás lovasok közt a jászok világoskék rövid dolmányban voltak rókabőrös mentével, a kiskunok ezüstgombos, világoskék dolmányban, a nagy-kunok pedig sötétkék dolmányban vonultak ki s valamennyien az akkor divatos Kossuth-kalap és karddal voltak ellátva.

A bandériumot Szabó László kapitány, toborzó nádorhuszárparancsnok gyakorolta be, de Szluha főkapitány vezette József nádor elé, ki kocsin

jött Pestről fényes kísérettel. A feldisznított város lakosai s a szabad kerület többi részéből nagy számmal összegyűlt nép éljenzése között vonult be József nádor fiával, az akkor még 13 éves József főherceggel és egyenest a kerületi székházba hajtatott. Másnap nagy diszgyűlés, majd lakoma, este pedig fényes kiváltság volt s erre harmadik nap ment végbe József főherceg ünnepies felesketése.

József nádor adjutánsától, az öreg Kisfaludy Ferencz ezredestől vett rendelet folytán Szabó László nádorhuszár-kapitány az ő ötven főre menő toborzó huszárával diszbe öltözött, mely diszöltözet a következő volt: sötétkék dolmány és mente, karmazsin vörös nadrag, sötétzöld csakó, hófehér szíjjazás és diszes kardtarsoly. A válogatott szép legényekből álló csapat élén József nádor udvari czigányegedei, bandája Balázs József vezetése alatt toborzó nótákat játszott s ennek hangjai mellett a kerületi székház elé vonultak, hol a nyolcz legdélezegebb huszár eljárt a toborzó táncot régi szokás szerint. A verbuválás megkezdése után pompás nádorhuszár-kadét ruhában előjött a fiatal József főherceg Kisfaludy Ferencz ezredes kíséretében, mire a toborzó parancsnok katonásan tisztelegve elébe lépett s kérdezte: „Fel akar-e csapni királyi Fenséged huszárnak?” „Igen, akarok” — volt a válasz, s azonnal paroláját adta a főherceg, mint a toborzott ujoncz szokta a toborzó-parancsnoknak. Ezután nyomban le is tette az esküt magyar nyelven az ezred régi zászlajára. A nem mindennapi toborzást ezernyi néptömeg nézte végig; az emeletről szemlélte az öreg nádor is, ki nagyon meg volt hatva.

Szabó László, a most is élő 89 éves nádorhuszár-százados Kiskunfélegyházán született, hol atyja kerületi kapitány volt. Már tizenhat éves korában felesapott katonának mint nádorhuszárkadét és 40 éves korában már százados volt. Hosszú pályáján sok ezer ujonczot avatott fel katonának. Midőn a hatvanas években nyugalmába vonult, a gömörmegei Várgeden telepedett le, hol birtokot vásárolt s gazdálkodással foglalkozott. Gazdaságát nyolczvan esztendőskoráig vezette, a midőn egyetlen fiának, Lászlónak adta át a vezetést. Tavaly karácsonykor nagy meglepetés érte az agg vitét: egykori ujoncza, József főherceg kereste fel sajátkezüleg írt levelével, mely következőleg szól:

Acsuthon, 1901 XII. 11.

Kedves Százados Uram!

1845 május hó 12-iki önkéntes nádorhuszár-ujoncza mint öreg lovassági tábornok fordul volt hadnagyához 55 év után, hogy üdvözölje őt, a ki katonának felavatta és a kire mindenkor hálával emlékezett és emlékezik. Hogy első katonai parancsnokomnak becsületére válton, mutatja: hogy be nem számítra azon időt, melyben csak a szép jász-kun nádorezred dícső egyenruháját viseltem, azután 1901 december 3-ikáig 52 évet tényleg szolgáltam és míg a jó Isten erőt ad, tovább is hű katonája, honvéde maradok királyomnak és hazámnak. Azon régmúlt időbeli bajtársaim között még láttam Jászberényben mint honvédfőparancsnok Benedek őrmestert és Móré közhuzárt. Azok is már fölkeltek a nagy hadiszállásra. Tudtommal csak mi ketten maradtunk még itt lent.

Mig József testvére itt velem szolgált, kaptam híreket a kedves századosról, de azóta csak annyit tudtam, hogy még él.

De ha szolgálhatom újra Losoncra visz, meg is látogatom, és akkor beszélhetünk a szép régi időről.

Addig is kérem a jó Istent, hogy tarítsa meg jó egészségben az emberi kor legeslegvégsőbb határáig.

Jó fia van, a ki gondoskodik öreg napjairól, ez is már az Isten áldása, és a volt ujoncza is hű magyar huszárszívből szereti és tiszteli volt parancsnokát.

Magamat kedves emlékébe ajánlva maradok váltig hű és hálados ujoncza: József fh.

A levél vétele kimondhatatlan örömet szerzett az öreg katonának, ki azonban nemsokára súlyos betegségbe esett, miről a százados fia, László értesítette a főherceget. Erre a főherceg röviden ennyit sürgönyözött: „Jövök”.

Az öreg katona azonban időközben jobban lett s e közben ez év július 5-én megérkezett József főherceg második levele is, melyben jövetelét előre jelzi a következőkben:

Kedves Százados Uram!

Tavaly tett ígéremhez képest jelentem, hogy július 5-én Miskolcra jövet délután egy óra 30 perczkor érkeztem Várgede fürdő-állomásra és ugyanaznap 5 óra 32 perczkor délután indulok tovább Budapestre.

Végzetlen öröndek, hogy 56 esztendő lefolyta után viszontláthatom első katonai parancsnokomat, a ki felavatott huszárnak.

Magamat addig is kedves emlékébe ajánlva maradok váltig hű bajtárs: József fh.

A főherceg Miskolcra vasuton a pontos időre csakugyan megérkezett szárnysegédei, báró Vécsey százados és Braun alezredes kíséretében Várgedére, hol ifj. Szabó László és ennek apósa, Kubinyi Aladár, a rimaszombati törvénytörvények elnöke fogadták. Az öreg nádorhuszár csak aznap kelt fel betegágyából s toloszékben várta házánál a ritka vendéget, kit 56 évvel ezelőtt felesketett. Megható volt az egykor dalias huszárnak a főherceggel való találkozás. József főherceg kezét szorítva vele, lehajolt hozzá s homlokra csókolt a aggastyán, miközben mindkettőjük szemében könnyek csillogtak. Majd a rég elmúlt időről kezdtek beszélni, míg nem az ebéd ideje elérkezett.

Az izletes ebéd után a fiatal házigazda meghatottan köszöntötte föl József főherceget, ki erre poharat emelt első parancsnokára, meleg szavakkal kívánva neki friss, jó egészséget s még hosszú életet. A régi édes emlékek szinte felvilágozták mindkettőjüket. Ebéd után az urilak gyönyörű gyümölcsöskertjébe s vidéket tekintette meg a főherceg a fiatal házigazda kalauzolása mellett, a ki átnyújtotta neki édes atyja arcképet is, mely 1845-iki akvarell képe után készült. József főherceget láthatólag igen kellemesen lepte meg a kedves emlék. Végül érzékeny búcsút vett az utolsó nádorhuszártól. A vasutnál a négy éves kis Szabó Elike fehér szegfűszokrot nyújtott át a főhercegnek, ki homlokra csókolt a leánykát s a nagy számmal összesereglett közönség éljenzése közben robogott ki vonata Várgedéről, hol látogatásának emléke állandóan fenn fog maradni.

Markó Miklós.

PETŐFI SZOBRA ALMÁDIBAN.

A Balaton kies partján, *Almádiban*, mely mint fordóhely évről-évre emelkedik, szobrot emeltek Petőfinek s azt július 31-ikén, a költő halálának és a segesvári csata évfordulójának napján avatták föl. A magas talapzaton álló bronz mellszobor a fürdő parkját díszíti.

Sokan érkeztek a környékből. Küldöttségek képviselték: Veszprém vármegyét és várost, a székesfejvári Vörösmarty-kört, a veszprémi Petőfi-kört, a veszprémi piarista-rendházat, a veszprémi Kossuth-kört. A szentkirály-szabadjai dalkör és a vöröshérsényi önkéntes tűzoltó-egyesület testületileg jelent meg.

A közönség zászlók alatt vonult fel a feldisznított parkba. A szentkirály-szabadjai Dalosegyesület élnekelt a Himnusz, majd dr. Vukovich Sándor pozsonyi jogakadémiai tanár mondott ünnepi beszédet, azután hullott le a lepel a szoborról. László Mihály a Petőfi-társaság, Vörösy József a székesfejvári Vörösmarty-kör, Szeglethy György polgármester Veszprém városa, Szász Ferenc a veszprémi Petőfi-kör, László József a veszprémi Kossuth-kör nevében babérbokszot helyeztek el a szobor talapzatára. Végül dr. Óráry Ferenc országgyűlési képviselő, a szobor-bizottság elnöke átadta a szobrot megőrzés végett a balaton-almádi fürdőigazgatóságnak, a melynek nevében Jó János vöröshérsényi plébános, igazgató szép beszéd kíséretében vette át. Az ünnepélyt lakoma és táncmulatság fejezte be.

A PÉTERVÁRADI EUGÉN-EMLEK.

A pétervárad 70-ik számú gyalog-ezred tisztja kara gyűjtéséből fehér márványkereszt hirdeti a törökverő Savoyai Eugén hercegnek ama győzelmét, melyet 1719. augusztus 5-ikén Pétervárad közelében vívott ki Ali török nagyvezér 200,000 fős seregén. Az emlék-keresztet a csata évfordulóján e hó 5-ikén katonai díszszel leplezték le.

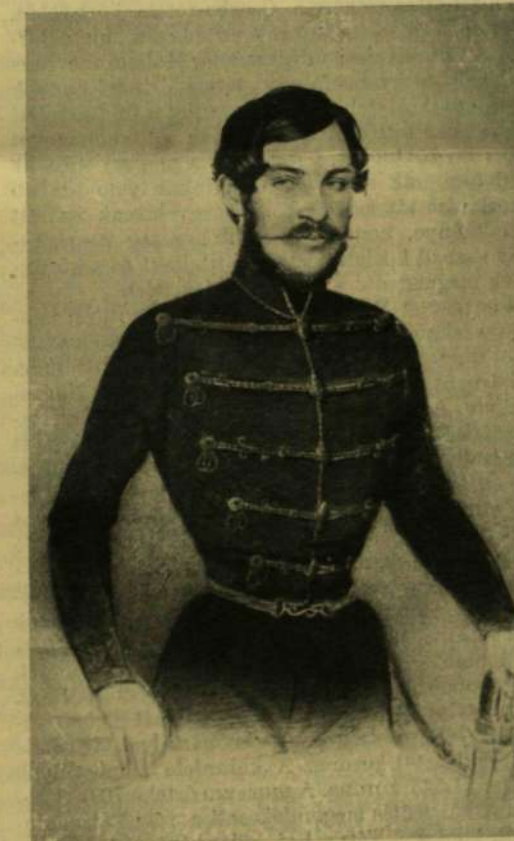

SZABÓ LÁSZLÓ EGYKORI NÁDORHUSZÁR KAPITÁNY MOSTANI ARCKÉPE.

A kereszt alapzatán a megtört félhold látható. A betédfél méter magas oszlopot, a melyet Bolle Henrik zágábi művész készített, a pétervárad csatáján állították föl, a Vezirác magaslata. Az emlékszólop mérföldekre ellátszik s fölírása a következő:

AD MEMORIAM
INSIGNIS VICTORIS DUCIS EUGENIO PRINCIPLE AB
EXERCITU CAESARIO EX TURCIS PARTAE DIE
V. AUGUSTI ANNO P. X. T. M. N.
MDCXCVI.

(Magyarul: A Jenő herceg vezette császári hadseregnek a törökökön aratott híres győzelme emlékeztetőre 1716. augusztus 5.)

1845. évi aquarell után.

SZABÓ LÁSZLÓ MINT HONVÉDHUSZÁR KAPITÁNY.

Újvidékről, Péterváradról a polgári és katonai hatóságok is mind megjelentek, valamint sok ezernyi tömeg. A török időből való Mária Schnee (Tékia) bucsujáró-helyre különben is sokan érkeznek az év e napján messze vidékről.

Vorsák Antal djakovári fölszentelt püspök tábori miséje után a közönség a félóránira levő Vezirác magaslata vonult, a hol a nagy katonai pompával tartott ünnep bekezdéséül Stroh ezredes mondta el az emlék történetét; a püspök azután megáldotta az emléket és a csata jelentősége mellett a kereszt jelentőségét is kiemelte. Ez ünnepi beszéd után a katonaság az újvidéki és pétervárad-i tüzoltótestületek, végül az újvidéki hadastyánok élleptetése következett. A pétervárad-i tiszt étközben rendezett díszebéd egészítette ki az ünnepet.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle augusztusi kötetének tartalmát *Acsády Ignác*nak „Szondy György emlékezete” című történelmi dolgozata nyitja meg. Gondosan összegyűjtötte és érdekesen feldolgozta mindazokat az adatokat, melyek a kicsiny Drégely várra s hős védőjére vonatkoznak. *Horváth Ödön* befejezi Albániáról írt ismertetését, alkalomszerűleg mondván el most épen a Balkánországek eme részének történetét, forróságának okát. *Hegedüs Loránt* „A székelyek kivándorlása Romániába” című alatt nyújtott nagyrdekü tanulmánya is bevezetődik. A székelység bajainak okait tárta föl, mindig tényekre és adatokra támaszkodva s utalva a megdöbbentő valóságra, hogy noha hosszú idő, immár harmincz év óta tart a székelyek kivándorlása, sokat írtak és tanácsokztak is róla, a kivándorlás még sem szűnt meg. Maga részéről is elmondja, hogy a kibujdosásra indító okokat mikép lehetne gyógyítani gazdaságilag, közigazgatásilag. A székelyföldön magán kellene földhöz juttatni a lakoságot, nem pedig kitelepítésekkel próbálkozni. *Baross János*nak „A westfalai paraszbtörték új törzsöröklési joga” című cikke is a gazdasági politikába mélyed. Egy részlet ez a szerzőnek „A német paraszbtörték törzsöröklésű joga” című, sajtó alatt levő munkájából, melyet az országos magyar gazdasági egyesület megbízásából tett német-országai tanulmányai alapján írt. A kötet szépirodalmi közleményei „*Seredy Gábor*”, ifj. *Korányi Frigyes* regényének folytatása; „*Nagyvárosban*” *Szabolcska Mihály* költeménye; „*A hiradás*” *Heine* költeménye *Kozma Andor* fordításában. A könyvismertetések közt *Riedl Frigyes* kisíri megjegyzéssel Kont Ignácnak Párisban francia nyelven megjelent magyar irodalomtörténeti könyvét a francia befolyásról irodalmunkra. *H—y L—s* Lampérth Géza legújabb verses kötetét bírálja. A „*Budapesti Szemle*” előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Szabolcska Mihály költeményét itt közöljük a kötetből.

Nagy városban.

Van énnekem egy jó barátom,
De mostanába ritkán látom,
Alig találkozom vele...
Szétdobott bennünket az élet,
Engem e kőfalak közé tett,
Átrobotolni napot-éjtem,
Míg egyszer meghalok bele.

Vele nőttem pedig föl eddig,
Ha mi jót értem: valamennyit
Főképp pedig neki köszönhetem!
Gyermekkori derült világom,
Merengő jámbor ifjúságom,
S a feledést sok emarásom...
— Szóval az egész életem! —

Szabad szép természet, te voltál,
A ki mindig csak pártlól fogtál,
S megvigasztaltál engemet;
Valahányszor csak kitagadtak,
Vagy — vak fölülködés! — miattad
Az egyiptomiaknak eladtak,
Testvéreim, az emberek. —

— Óh én kipróbált hű barátom,
Itt, a hol a színed se látom,
Ha bánat ér: mi lesz velem?!
Árván e tömkelegnek adva,
A sokaság közé dobva,
Mit csinálók én itt magamba! —
Én Istenem, én Istenem!!

Magyar könyvszemle. Szerkeszti *Kollányi Ferencz*, kiadja a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára. X. kötet 1—2 füzet. A terjedelmes kettős füzet gazdag tartalmú. Először is a Széchenyi országos könyvtár múlt évi állapotáról olvasunk benne részletes kimutatást, melyből kitűnik, hogy az évi gyarapodás, majdnem 127 ezer darab s hogy a könyvtárban tavaly 23 ezer olvasónál és kutatónál több fordult meg. Ezután dr. *Mahler Ede* értekezik a Múzeum egyiptomi papirusairól, *Varjú Elemér* az egri érseki könyvtár ismertetését, *Schönherr Gyula* pedig a bécsi udvari könyvtár miniatűr kiállítását. *Gyalusi Farkas* a magyar könyvnyomtatás történetéhez szolgáltat adatokat. *Fejérváry László* a könyvtárnokok strassburgi gyűléséről tudósít, *Kropf Lajos*

RÉSZLET VÁRGEDÉRŐL. (Szemköt a várhegy látszik, melyen Gedővár állott.)

I. Zsigmond lengyel király imakönyvét ismerteti, *Dezsi* Lajos a debreczeni kollegium könyvtáráról közöl adalékokat, *R. Kiss* István Balassa és Rimay költeményeinek 1670-iki ismeretlen kiadásáról szól, *Naményi* Lajos a nagyváradi nyomdászatról, *Sitte* Alfréd gróf Nádasdy Ferencz műveiről és könyvtáráról, *Domján* István Abruji Györgyről értekezik. Ezenkívül számos apróbb közlemény van még különböző szerzőktől.

A Nemzeti Múzeum 1901-ben. Most jelent meg a Nemzeti Múzeum évi jelentése a múlt esztendő-ről. A bevezető rész először arról emlékezik meg, hogy a Múzeum érző és ésszerű fogja ünnepelni főnállása századik évét s hogy ez évforduló emlékére alapítójának gr. Széchenyi Ferencnek szobrot emel. A lefolyt század alatt Múzeumunk annyira gyarapodott, hogy az a palota, a melybe ezelőtt csak hatvan esztendővel költözött, immár szűk lett s több gyűjteménye bérelt helyekre szorult. Ezután a jelentés arról szól, hogy az utolsó harmincz év alatt hányan szaporodott a Múzeum tisztviselői kara, mennyire emelkedett költségvetése s mennyivel növekedett az egyes osztályok látogatóinak száma. Az egyes osztályok jelentései következnek ezután. A könyvtár kimutatja a múlt évi szaporodását, elmondja, mennyit fordított könyvvásárlásra, mennyivel gyarapodott magánosok adományából és beszámol a könyvtár tisztviselőinek múlt évi irodalmi munkásságáról. Ezt a jelentést *Féjerpataky* László, a könyvtár igazgatója írta. Hasonló jelentésben adnak számot a régiség-osztályról *Hampel* József, az állattartól *Horváth* Géza, a növénygyűjteményről *Bernátsky* Jenő, a néprajzi tárról az azóta elhunyt *Jankó* János. Végül a jelentés a Múzeum ismeretterjesztő előadásainak tartalmát közli rövid kivonatokban.

A budapesti régi városháza története. Az eskü-téri híd építése következtében szükségessé vált a régi városháza lerombolása is; a főváros közgyűlése pedig megbízta *Schnall* Lajos nyugalmazott levéltárost, hogy írja meg a sok tekintetben nevezetes épület történetét. A munka most jelent meg egy füzetben, melyben számos kép is foglaltatik.

Az állatok világa. Ezimű munkának megjelent a 65-ik füzet, melyben a légykapó madarakról és a fecskékről vannak érdekes leírások. A szövegrajzok a füst-, vörnyeges- és biborfecskét mutatják be, továbbá a búhos gébics, miniommadár, esontollú madár s a légykapók jól sikerült alakjait; ezenkívül a füzethez egy mullap is van mellékelve, mely a lantfarkú madarat ábrázolja. *Chernel* István, a mű magyar kiadásának szerzője bizonyosságot tesz róla, hogy a magyar madárvilágnak alapos ismerője s Brehm világhírű eredetiét sok tekintetben értéke-ssebbé tette s bővítette. Az állatok világa. A Légy-rády-testvérek kiadásában jelenik meg; ára egy füzetnek 80 fillér.

Parasztházak. Közép-Európa (Németország, Svájc, Ausztria és Magyarország) mérnök- és építészgyűléselei szövetkeztek arra a célra, hogy mindegyik a maga államában a különböző vidékek népeinek lakásait, házaikat tanulmányozván, az eredeti jellegűek képét összegyűjtik és nemzetközi gyűjteményben közrebeosztják. Ezzel közkinccsé válnak az ősi nemzeti motívumok, a melyeket ismerni és megvédeni az építészet és ipar nemzeti jellegének megővése, esetleg fejlesztése szempont-jából rendkívül fontos. De sietni is kell, mert egyes vidékek különös jellege napról-napra veszt el eredetiségéből. A nemzetközi műnek magyar részét a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet vállalta magára,

mely a nagy munkához a kormány segítségével már hozzá is fogott. Legelső lesz a székhely házak főlve-tele; e végett *Csányi* Károly és *Kertész* K. Róbert építésszek a napokban a helyszínére utaznak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyarországi Kárpát-egyesület augusztus 3-ikán tartotta 29-ik évi közgyűlését *Tátra-Füred*-en, dr. *Münnich* Aurél elnöklésével. A tagok nagy számmal jelentek meg.

Az évi jelentés hangzatosítja az egyesületnek oly irányban való működését is, hogy a Tátrában a külföldiek birtokvásárlása megakadályozandó, hadd maradjon a Tátra magyar kézben. A mozgalom eredménye, hogy a földmívelési miniszter megvette a kincstár részére a Csorba-tót és környékét, mi által beleértelte magát az idegen birtokosokba. A földmívelési miniszter és Hohenlohe herczeg között tárgyalás folyik a tátrai birtokviszonyok rendezése tekintetében. Az egyesület a földmívelési miniszterhez tett előterjesztésében adta elő azokat a jogos kívánásokat, a melyeket a magyar turisták a turistaságnak a hercegi birtokon való szabad gyakorlására támasztanak. A tárgyalásnak az lett az eredménye, hogy Hohenlohe herczeg megszün-tette a szabad közlekedést gátló tilalmat és a közön-ségnek megengedte a szabad közlekedést.

Az egyesület *Szivák* Imre dr. országgyűlési képviselő szakavatott szerkesztésében egy memoran-dumot dolgozott ki arról is, hogyan lehetne megakadályozni az idegenek birtokvételeit a Magas-Tátrában. Az egyesület továbbá a Magyar Turista-egyesülettel együttesen előterjesztést nyújtott át Széll Kálmán miniszterelnöknek, a melyben a Halastó és Tengerszem vitás határkérdésének rendezését sürgeti. Az egyesület folytonosan sok gondot fordít utak és ösvények készítésére, a meglevők jó karban tartására, útra igazító táblák állítására. — A Tycha-völgyben a kincstár az egyesület kérel-mére nagyobb menedékházat épített. A kálauzok további kiképzése végett a tél folyamán hatheti tanfolyamot rendezett az egyesület, a nyár elején pedig gyakorlati kirándulásokat. Az egyesület 1902. évi bevételét 53.742 koronában, kiadását 23.585 koronában állapították meg. Az osztályok bevétele mintegy 16.800 korona. A különféle alapítványok összege 21.547 korona. A múzeum értéke 70.000 korona. A közgyűlés megemlékezett a régi Tátrakuta-tókról, kiknek a Tátra hat különböző helyén emléktáblát állított föl. *Szilágyi* Dezsőnek tátrai emlékére 3500 koronát gyűjtöttek. Elhatározták, hogy az emléket a Tarpatak völgyében, a Tarajkán állít-ják föl. A közgyűlés egyhangúlag dísztagul választotta *Darányi* Ignác földmívelésügyi minisztert, *Hohenlohe* herczeg nagybirtokost és *Csáky* Zénó gróf székes vármegyei főispánt. Üdvözlő táviratot küldtek *Frigyes* herczegnek, az egyesület védnöké-nek, *Csáky* Albin gróf örökös elnöknek, *Darányi* Ignác és *Wlassics* Gyula minisztereknek és *Hohenlohe* herczegnek.

Fischer Miklós főgymnasiaumi igazgató a közgyűlésen emlékbeszédben említette a Tátra felkuta-tóinak érdemeit, kik a XVIII. században vizsgálták és ismertették a Magas-Tátra természeti viszonyait és területeket tártak föl a tudományos világnak, a nagyközönségnek figyelmét irányították arra a nemzeti kincsre, mely a Tátra természeti szépségei-ben rejlik.

Az országos nemzeti szövetség július 27-ikén tartotta közgyűlését *Balás* Árpád elnöklésével, a ki előterjesztette az évi jelentést. Ennek során lelke-

sedéssel szolt a nemzeti zászlóról, a melyet az ame-rikai magyarságnak küldenek. Szolt arról is, hogy a szövetségnek a vidéken is számos tekintélyes fiókja van. A közgyűlés újra megválasztotta az igaz-gatóság eddigi tagjait, kiknek sorában vannak: *Vasary* Kolozs herczegprímás, herczeg *Esterházy* Miklós, *Bubics* Zsigmond püspök, *Jókai* Mór, *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgár-mester stb. Végül az indítványokat tárgyalák. Ezek közé tartozik az, hogy Szent István napját nemzeti irányban ünnepeljék meg és az, hogy a szövetség közgyűlése szükségesnek tartja egy magyar törté-neti színház megalkotását, a melyben nem a dráma szabályai szerint alkotott színműveket adnának elő, hanem az egymásután következő történeti esemé-nyeket mutatnák be, tudományos kutatásokon ala-puló jelenetekben.

A nemzeti múzeum néprajzi osztályának veze-tője, dr. *Jankó* János elhunytával megüresedett a nemzeti múzeum néprajzi osztályának igazgató állása. A míg az állást betöltik, *Szalay* Imre, a mu-zeum igazgatója az igazgatói teendőkkel dr. *Se-mayer* Vilibáld segédőrt bízta meg.

A kassai múzeum, mely egyike az ország leg-gazdagabb gyűjteményének, új díszes palotába kö-ltözködőn át, sok becses régiséggel gyarapodott. Az anyagot *Mihalik* József miniszteri kiküldött rendezi.

MI UJSÁG?

Eljegyzés a királyi családban. *Alcantara* Péter herczeg eljegyezte Bécsben *Erzsébet* főherczegnőt, *Ferencz Ferdinánd* főherczeg trónörökös legifjabb hugát. A völégény, a ki huszonhétéves és főhadnagy a galicziai 4. sz. ulánus-ezredben, a Bourbon-csa-ládból származik: *Eu* Gaszton grófnak s *Isabella* braganzai herczegnőnek legidősebb fia, vagyis anyai ágon unokája dom *Pedronak*, a volt braziliai császárnak. A menyasszony most 24 esztendő-s, csilágkeresztes hölgy.

A király üdvözlötte *Samassa* érsekhez. *Samassa* egri érsek, a ki Aachenben tartotta aranymiséjét, több napi ott tartózkodás után Kissingenbe vissza-terve, csak ott vehette Ő Felségének Ischben július 23-ikán kelt és Kissingenbe táviratozott üdvözlését, melynek szövege a következő:

«Öszinte örömmel üdvözlöm önt áldozásának mai félszázados fordulójá alkalmából, szívből kívánva, hogy közhasznú és fáradhatatlan tevé-kénységét az egyház és a haza javára még évek hosszú során át folytathassa. *Ferencz József*.» Ugyancsak Kissingenbe érkezett *József* főherczeg, valamint számos külföldi és hazai előkelőség üdvözlő távirata.

Felbontott fejedelmi eljegyzés. Hivatalosan is megerősítik, hogy *Mária Annunziata* főherczegnőnek *Siegfried* bajor herczeggel való eljegyzését föl-bontották. Az arra vonatkozó tárgyalások után *Siegfried* herczeg Bécsbe érkezett, hogy búcsúláto-gatást tegyen a főhercegi családnál, aztán vissza-utazott Münchenbe. *Mária Annunziata* főherczegnő az elhunyt *Károly* Lajos főherczegnek és *Mária Terézia* főherczegnőnek a leánya, *Ferencz Ferdi-nánd* trónörökösnek a mostoha nővére. Az eljegy-zés felbontása a főherczegnő óhajta volt, ki most 26 éves, komoly gondolkodású nő, a prágai Hrad-sinban levő nemesi hölgyintézet élén áll és apáca-fejedelemaasszonyi hivatását nagyon szereti. *Sieg-fried* herczeg hasonló korú.

Az angol király koronázása. *Edvárd* király e hó 6-ikán *Cowesből* Londonba érkezett az augusztus 9-ikére kitűzött koronázásra. A király segítség nél-kül szállt ki a szalonkocsiból, könnyedén járt fel s alá a perronon s még csak a botjára sem támasko-zott. *Jókedvűen* beszélgetett a miniszterelnökkel és *Roberts* lorddal, azután minden segítség nélkül fel-szállt a nyitott négylovas hintóra. A király arca erősen napbarnított, egy kissé lesoványodott s mióta utójára látták, szakálá jobban megőszült. A ko-ro-názás szertartásán tetemes rövidítéseket tettek. A fejedelmi udvarokból csak a rokon-családok kép-viseltetik magukat a koronázáson.

Dr. Than Károly, a tudós egyetemi tanár, az Aka-demia harmadik osztályának elnöke, a főrendiház tagja, nemrég ünnepelte tanárságának negyvenedik évfordulóját. Ez alkalmából királyi kitüntetés érte a hírneves tudóst. A király a tudományosság terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a *Ferencz József*-rend nagykeresztjét adományozta neki.

AZ ALMÁDII PETŐFI-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE.

Zöld Károly amateur főlvételei.

PETŐFI SZOBRA ALMÁDIÁBAN.

Tárr tábornok kitüntetése. *Tárr* István olasz tábornok, hazánkfia, ki gyűléseken és a hírlapokban a népek szabadságát most is állhatatosan szolgálja, nem régiben megkapta az olasz Szent Mór-cz- és Szent Lázár-rend nagykeresztjét; most pedig a francia kormány a becsületrend főtisztjévé nevezte ki. Ezt a kitüntetést kapta annak idejében néhai *Lukács* Béla egykori kereskedelmi miniszter is, a ki Párisban az 1900-iki világkiállításon mint magyar kormánybiztos működött.

Zichy Mihály 75 éves. A Péterváron élő kitűnő magyar festő, *Zichy* Mihály október 15-ikén tölti be 75-ik évét. Már ötvenöt év óta él, kevés meg-szakítással Oroszországban, de megmaradt szívében, lélekben magyarnak, sőt mindig megújítja ma-gyar útlevélét is, hogy magyar honosságát fentartsa. Oroszországi tisztelői szeretettel gondolnak az agg-mester legközelebbi születésnapjára, hogy nagyra-becsüléseket kifejezhessék. Magyarországi tisztelői is ünnepnek fogják tekinteni a fényes pálya 75-ik évfordulóját.

Új egyetemi tanár. A király dr. *Daday* Jenő tudomány-egyetemi magántanárt és a Nemzeti Múzeum örét a József-műegyetemen üresedésben levő állattani tanszék nyilvános rendes tanárává nevezte ki.

A Tátra kutatói. A magyarországi Kárpát-egye-sület elhatározta, hogy mindazoknak emléket állít, kik a Tátra-hegység egyes helyeinek fel-kutatásában, a hegyek magasságának megmérése-ben, a hozzájuk vezető legközelebbi vagy legjobb útak fölkeresésében s a Tátra hegység földrajzi és természetrajzi leírásában érdemeket szereztek. Az emléktáblákat a kutatók működésének legjobban megfélelő helyen állították, vagy fogják fölállítani. A költségeket *Buchholtz* Györgynek 1719-ből szá-rmazó, a szépei hegyeségekről írt műve kiadásának jövedelméből fedezték. Ez a Tátra legrégibb leírása, s néhány év előtt találták meg. *Buchholtz* György-nek és két fiának emléktáblája a tarpataki völgy-ben van; *Generisch* Keresztély mineralógus és *Mauksch* Tivadar botanikus emléktáblája Barlang-ligetben; *Fuchs* Frigyesnek, a Tátra első térképe készítőjének emléktáblája Tátrafüreden; *Fróhlich* Dávid emléktáblája a zoldtári völgyben; *Scherner* dr. emléktáblája a felkai völgyben és *Wahlenberg* svéd botanikus emléktáblája az Öt-tónál.

A régi képviselőház. A Sándor-utcai képviselő-ház napról-napra elhagyottabb lesz. Az ott levő hivatalok is költöznek az új országházba. Újabbkori alkotmányos életünk gazdag történetének 1866 óta volt színhelye a régi ház. Ekkor április 14-ikén volt benne az első tanácskozás, az utolsó ülés pedig 1902 június 20-án, Apponyi Albert gróf elnöklésé-vel. A két határnap között volt tizenegy ország-gyűlés, mely összesen 484 nyilvános tanácskozást tartott. Az első országgyűlés, a melynek során 289 nyilvános ülést tartottak, 1865 december 25-dikén ült össze s 1868 december 9-dikén végződött. A második 1869 április 22-dikén nyílt meg s 1872 április 15-én zárult be; ezen 484 ülés volt. A har-madik 1872 szeptember 3-dikától 1875 május 25-di-kéig tartott, a mely idő alatt a képviselőháznak 399

ülése volt. A negyedik 1875 augusztus 30. és 1878 június 29-dike közé esik 420 üléssel. Az ötödik 1878 október 19-dike és 1881 június elseje között volt 412 üléssel. A hatodik 1881 szeptember 26-dikától 1884 május 19-éig tartott s 364 ülése volt. A hetedik 1884 szeptember 1-én nyílt meg s 1887 május 25-dikén végződött. Ebben a Ház 373 ülést tartott. A nyolcadik 1887 szeptember 28. és 1892 január 4-dike között 585, a kilencedik 1892 február 10. és 1896 október 3-dika között 659, a tízedik 1896 november 25. és 1901 szeptember 5-dike között 729 ülést tartott. A mostani, tizenegyedik országgyűlés első szakában a képviselőháznak 127 ülése volt.

A velencei múkinckek. A Márk-téri campanile fölépítésére az olasz király százezer lírát ajándé-kozott. Mióta ez a régi nagy torony összeomlott, Velence híres műemlékeit egyszerre nagyon aggo-dalmas állapotban levőnek találják. A torony össze-omlásakor megsérült királyi palotán is nagyobb a baj, mint kezdetben hitték, újabb gyanus repedések mu-tatkoznak, s azt hiszik, hogy az épületben levő vas-pántok is eltörték. A Doge-palotán is nagyon meglát-szik a sok század hatása. A Velenczébe érkező ha-jóknak most már nem szabad ágyúzni. A város épí-tészeti hivatala megvizsgálta a San Stefano templom harangtornyát is s a vizsgálat eredménye-kép körülbelül száz méternyi területben a torony körül kiköltöztette a lakókat, mert attól fél, hogy a torony összedől.

Garnault orvos kísérlete. *Garnault* párisi orvos megczafolando a berlini dr. *Koch* állítását, mely szerint az állati tudóvész az emberre nézve nem ragályos, beoltotta magát egy tudóvésztes tehénből, elszánya magát a halálra. Az első beoltás hatás nélküli volt, tehát másodsor is beoltotta magát július 15-ikén. Pár nappal ez előtt *Garnault* így nyi-latkozott állapotáról: «Véleményem szerint nagyon valószínű, hogy a beoltás halálot okozza. Életem árán akartam bebizonyítani, hogy mennyire alapos az a könyvem, a melyben a Koch-féle elmélettel szem-beszálltam.» E hó 3-ikán levelet írt a párisi lapok-hoz s jelentette, hogy bőrének levágot darabjait *Truffier* tanár a Pasteur-intézetben megvizsgálta. Még eddig nem találtak tudóvész-bacillusokat, de ezek hasonló esetekben csak két hét múlva lép-nek föl.

Garnault elszánt kísérletétől az orvosok semmi eredményt sem várnak. Különbön Garnault maga sem nem akar meghalni, mert ha karján mutatkoznak a tuberkulózis jelei, a fertőzött részt kivágatja. Eddig egészséges. Dr. *Koch* szerint Garnault kísérletei sem nem komolyak, sem nem tudományos. Egyálta-lanban nem hisz azoknak bizonyító erejében. Az ered-mény csak hónapok múlva volna várható. Állat-orvosok, a kik beteg hússal való érintkezés közben megsejtették magukat, a gümőkórcsira képzete ugyanama tüneteit mutatják, de azért egyáltalában nincsenek a betegségétől fertőzve.

Sikertelen éjszaksarki expedíció. Az éjszaki sark fölfedezésére indult Baldwin-féle amerikai ex-pedíció sem volt szerencsés, mint elődei. Siker nélkül tért vissza Norvégia *Honungsvaag* nevű kikötőjébe. Az expedíció hajójának kor-mánysora *Vörös* Lukács szabadkai magyar fiú. Kö-

rülbelül egy év óta semmi hír sem hallatszott az amerikai expedícióról, a melynek vezetői *Ziegler* milliomos és *Baldwin* meteorológus. Annysira ag-gódtak sorsukért, hogy egy hónappal ezelőtt Tromzából a «*Frithjof*» nevű hajó *Camp* kapitány parancsnoksága alatt útnak indult, hogy fölkutassa az eltűnt expedíciót. Baldwin két évvel ezelőtt hajó-zott ki a Jegestengerre, elsőbb a *Ferencz József*-földnél állapodott meg s onnan akart fölhajózni az északi sarkra. Célja elérése után a tulsó oldalon Grönlandban kötött volna ki. Baldwin nem tekintí kísérletét végleg megghiúsultnak és 1903-ban ismét kísérletet akar tenni az északi sark elérésére. Há-rom nagy raktárt hagyott hátra, a mely legköze-lebbi expedíciójában nagy segítségére lesz. 1901. őszén a *Ferencz József*-föld körül jéghegyek zárták el az útját, lehetetlenné vált a továbbutazás. Janu-ártól májusig a jégben végzett munkában a szának hasznavehetetlenné váltak. Minthogy a lovak és kutyák tápláléka is fogyni kezdett, vissza kellett fordúlni. Megtalálta Nanzen kunyhóit és az első mozgófényképeket vette föl az északi életből. Bald-win a 81°41'-ig jutott. A Baldwin-expedíció viz-szátérésével most fölmerül az a kérdés, mi történt *Peary* hadnagy, *Sverdrup* Ottó és *Andrée* expedi-ciójával, a melyek külön-külön gőzhajón, illetőleg léghajón indultak a pólusnak s már évek óta hír sem hallatszik sorsukról?

Az expedíció, habár minden módja megvolt, valósággal szomorú véget ért s az amerikai lapok mint nagy kudarcot tárgyalják. Baldwin három hajóval: az «*Amerika*», «*Frithjof*» és «*Belgica*»-val indult útnak. Az utóbbi feladata volt, hogy Grön-land északi partján élelmi raktárt állítson fel, mert számítottak az eshetőségre, hogy az északi sark felé szánkózva a jégörmégek Grönland felé sodor-hatják. A «*Frithjof*» a *Ferencz József*-föld felé ment, hogy a kutyák számára élelmestési készletről gondoskodjanak. Az «*Amerika*» 420 szibériai kutyát és 15 poni-lovat vitt magával. A kitűnő felszerelés mellett sem történt komoly kísérlet az északi sark megközelítésére. Az expedíció tagjai azt beszél-lik, hogy nem kaptak elegendő vizet a hajók gőzkazán-jaiba, úgy hogy az «*Amerika*» nem juthatott előre. Ez év júniusában már a tartalékkészletet kellett megkezdeniök. Előretüzására nem is gondoltak. *Payer* valaha három kutyával többet ért el, mint Baldwin most 420-al. Valószínűleg nem a leg-jobb fegyverem uralkodott, mert az «*Amerika*» hajó kapitányát, *Johnsont* megfosztották parancsnok-ságtól és a hajó vezetését *Menander* kormányosra bízák.

* A halál órája. Az elterjedt hittel szemben, hogy a legtöbb haláleset hajnalban következik be, egy francia orvos mintegy 25.000 eset alapján azt találta, hogy még több fordul elő délután 2—3 óra között.

* Drága kézszorítás. Philadelphiában kártéri-tést követelt egy fiatal úr, mivel egy férfi kézszorítás közben megsértette a kezét. A bíróság megítélte szá-mára 10 ezer dollárt, azaz 50 ezer koronát.

Szépségápolás. A ki egy gyorsan és biztosan hajó oly szert akar megismerni, mely az arczról minden-féle tisztáltságot, bőrtáskát, patantást, foltoztat stb. eltávolít és a bőrnek fiatal, finom, tiszta színt kölcsönöz, rendelje meg *Balassa* K. gyógyszerésztől *Temesvártól* az egyedüli angol szépségápoló, a valódi angol *ugorha-tejet*. Üvege 2 korona. Utánzatoktól óvakodjunk.

